

Hva skjer med pengene i Ullensaker?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Ullensakers økonomi fant. Og Ullensaker har en overraskende tvist: en kommune som har **flyplassen** og ser velstående ut utenfra, men som egentlig er en av landets fattigste målt per innbygger — og som derfor driver alle tjenester stramt.

0 av 7

så mange tjenester bruker mer enn forventet: ingen. Alle de syv store områdene drives *billigere* enn befolkningen tilsier

4. lavest

i landet på «frie inntekter» per innbygger — flyplasskommunen har overraskende lite penger per hode

9,7 mrd.

i lån, fordi kommunen vokser fort og må bygge skoler, sykehjem og barnehager. Det er gjelden som tvinger fram stram drift

Tenk på kommunen som en husholdning: Ullensaker bor «ved siden av en stor arbeidsplass» (flyplassen) og ser velstående ut. Men når man teller hvor mye familien faktisk har å rutte med *per person*, er den blant de slunknere i landet — staten gir den mindre enn snittet. Samtidig vokser familien raskt og har tatt opp store lån for å bygge nye barnerom og bad (skoler, sykehjem, barnehager). Derfor må de holde igjen på **alt** i hverdagen, selv om naboene tror de er rike. Det er omtrent det som skjer i Ullensaker.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Ullensaker bruker mindre enn forventet på alt — uten ett eneste unntak

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Ullensakers faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	103 mill. mindre	Drives svært nøkternt — men karakterene er gode
Eldreomsorg og hjemmetjenester	59 mill. mindre	Langt under forventet
Sosialhjelp m.m.	51 mill. mindre	Under forventet
Barnehage	37 mill. mindre	Under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	30 mill. mindre	Under forventet
Barnevern	14 mill. mindre	Under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	7 mill. mindre	Litt under forventet

Det overraskende: De fleste tror en flyplass- og vekstkommune bruker rikelig — i hvert fall på noe. Ullensaker gjør det motsatte: **alle de syv store områdene** drives billigere enn det befolkningen tilsier. Det finnes ikke ett eneste «dyrt unntak». Spørsmålet er derfor ikke «hvor sløser kommunen?» — for det gjør den ikke. Spørsmålet er hvorfor en kommune med flyplassen må holde så hardt igjen på alt. Det forklarer vi på neste side.

Regnestykket viser altså en **gjennomgående nøktern kommune**. Det er uvanlig, og det er selve hovedfunnet: der mange venter å finne et område der pengene renner ut, finner vi det motsatte. Hver eneste tjeneste drives under forventet behov. Forklaringen handler ikke om tjenestene i seg selv, men om hvor lite penger kommunen har å fordele i utgangspunktet.

Hvorfor er flyplasskommunen så stram?

Mange tenker at en kommune med Oslo lufthavn og masse næringsliv må svømme i penger. Virkeligheten er en annen — og den er nøkkelen til hele dette heftet.

- **Lite penger per innbygger.** Det viktigste tallet staten styrer etter, «frie inntekter per innbygger», er i Ullensaker bare 90–94 % av snittet i landet — den **4. laveste kommunen i hele Norge**. Flyplassen gir jobber og vekst, men ikke store inntekter rett i kommunekassa per hode. Da **må** alle tjenester drives stramt. Det er ikke et valg om å spare på én ting fremfor en annen — kommunen har rett og slett mindre å fordele på alt.
- **Veksten «fortynner» pengene.** Ullensaker vokser raskt (nesten 3 % flere innbyggere på ett år). Hver gang det kommer flere folk, må kommunen bygge mer skole, sykehjem og barnehage. Men de nye byggene blir betalt med **lån**, ikke med friske driftspenger. Så pengene til daglig drift må deles på stadig flere — og strekker ikke til.
- **Eiendomsskatten er liten — og omstridt.** Mange tror flyplassen gir kommunen en stor, stabil eiendomsskatt. Den er faktisk liten: rundt 90 millioner, bare cirka 2 % av inntektene. Den var til og med vedtatt **fjernet helt** for næringslivet fra 2029 — før politikerne snudde i 2026 og i stedet øker den litt etter litt. Så noen stor «flyplass-rente» finnes ikke.

Kort sagt: Ullensaker er flyplasskommunen som ser rik ut, men ikke er det. Den er en av landets fattigste målt i penger per innbygger, vokser raskt og har tatt opp mye lån for å bygge. Da finnes det bare én måte å få budsjettet til å gå opp på: å drive **alt** nøkternt, under det befolkningen egentlig skulle tilsi. Det er ikke sløsing som er problemet — det er at det er lite å fordele.

Dette er grunnen til at forrige sides tabell ser ut som den gjør. Når man forstår at kommunen er fattigere enn den ser ut, blir det logisk at den driver hver eneste tjeneste billigere enn forventet.

Stram hverdag — og helse/omsorg som sprekker først

9,7 mrd.

i lån — fordi kommunen vokser og må bygge. Renter og avdrag spiser en stadig større del av inntektene

8,4 %

på «sparekontoen» — under kommunens egen regel om minst 10 %. Det er lite å gå på hvis noe svikter

–0,3 %

årets resultat: så vidt i minus. Kommunen bruker omtrent like mye som den tjener, uten buffer

Her er den ærlige historien. Det som *egentlig* tvinger Ullensaker til å holde igjen, er ikke bare den lave inntekten — det er **lånene**.

Vekstgjelden som disiplinerer

Fordi kommunen vokser så raskt, har den måttet bygge mange nye skoler, sykehjem og barnehager — og det er betalt med lån. Samlet gjeld var 9,7 milliarder kroner ved utgangen av 2024. Det er høyt, og renter og avdrag legger beslag på en stadig større del av pengene. Kommunedirektøren sier rett ut at gjelden «ligger allerede for høyt». Derfor kutter kommunen nå kraftig i hvor mye den skal bygge fremover. Det er **denne gjelden**, mer enn flyplassen eller eiendomsskatten, som styrer hvor stramt det er. (Det gamle «Gardermolånet» fra flyplassutbyggingen er forresten lite, rentefritt og nesten nedbetalt — så flyplassen preger gjelden mest indirekte, gjennom veksten den skaper.)

Helse og omsorg sprekker først

Når budsjettet er stramt og bufferen liten, skal det lite til før noe ryker. Det er nesten alltid **helse og omsorg** som sprekker først. I 2024 brukte den sektoren 74,9 millioner mer enn budsjettet — fordi kommunen måtte kjøpe dyre sykehjemsplasser andre steder, fikk flere brukere med store behov, og hadde høyt sykefravær som krevde vikarer. Samtidig *holdt* skole og oppvekst igjen og brukte 21,9 millioner *mindre* enn planlagt, blant annet ved å la være å leie inn vikarer.

Et varsko om eldreomsorgen: En egen gjennomgang (kommunerevisjonen, 2022) advarte om at kommunen sliter med å bemanne omsorgsplassene og mangler nok kompetanse på demens — samtidig som antallet eldre over 80 år ventes å mer enn dobles fram mot 2040. Når eldreomsorgen allerede drives under forventet nivå og «eldrebølgen» kommer, er det en reell risiko for at tilbudet blir for tynt. Dette er ikke et tegn på sløsing — tvert imot. Det er et tegn på at det stramme budsjettet kan komme til å koste der det betyr mest.

Det ærlige bildet er altså verken «flyplasskommunen er rik og har ingen problemer» eller «kommunen er dårlig drevet». Det er en kommune med lite penger per hode og mye vekstgjeld,

som derfor driver alt nøkternt — der helse og omsorg er det stadig sprekkende trykkpunktet.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Frie inntekter

Skatt og overføringer fra staten som kommunen kan bruke fritt — selve grunnlaget for å drive skole, omsorg og resten. Ullensaker har bare 90–94 % av landssnittet per innbygger, og er den 4. laveste i landet. Det er kjernen i hvorfor alt drives stramt.

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 var Ullensaker så vidt i minus (–0,3 %). Kommunen bruker omtrent alt den tjener, uten å få noe til overs til sparing.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten.

Ullensaker: 8,4 % — under kommunens egen regel om minst 10 %. En liten buffer for en kommune som vokser fort.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Ullensaker rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at *alle* tjenestene drives under forventet behov.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Ullensakers gjeld tilsvarer godt over en hel årsinntekt — høyt, fordi kommunen vokser raskt og må bygge. Det er denne gjelden som mest av alt tvinger fram stram drift. (Kommunen og statistikken regner den litt ulikt, så tallet oppgis fra rundt 119 % til rundt 140 %.)

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Ullensaker har den på næringseiendom, men den er liten (cirka 2 % av inntektene). Den var vedtatt fjernet fra 2029, men politikerne snudde i 2026 og øker den nå litt etter litt i stedet.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Ullensakers egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift som følge av lav inntekt. Og når noe «sprekker» mot budsjettet, betyr det ikke sløsing, men at et stramt budsjett møter et reelt behov. Poenget er at Ullensaker er fattigere enn den ser ut, og at valgene fremover bør tas med åpne øyne om hva som skal betale for hva.